

Tamsalu tööliste võitlusest revolutsioonipäevil

Rakke Lubjatehase Tamsalu tehni vanad töösangarid-pensionärid, esimesed töölised tolleaegses aktsiaseltsis «Silva» ja praeguses suurtehases Hilda Preemet, Anastassia Leidmaa, August Kiviking, Alide Makarovitš ja teised neenutasid Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni järgset aega Tamsalus. Kodusõja taustal ilmnes, kui äraandlikult ja alatult tegutsesid siis tolleaegsed tööliste ülemad, nagu vabriku juhataja Dangel ja teised sakslaste sabarakud.

Toome sellest mõned näited. 1918. aastal, kui Punakaart lõi Kiitsist välja Landeswehri viimaseid rüütmid, tegutses ka Tamsalu

Punakaart sm. Sidroni organiseerimisel aktiivselt: puhastas Tamsalu alevi Saksa vägede viimastest löögiüksustest ja jälitas neid kuni Amolani. Kohapeale jäi sidepidajaks sm. Sidron, kes pidid looma sideme Kiitsi punakaartlastega.

Vabriku juhataja Dangel näinud, et kohapeale jäi sm. Sidron käputäie aktivistidevõitlejatega, ütles, et ta läheb Moe mõisa ametiasjus. Ent ta sõitis Tapale ja tõi tamsalulastele kaela sakslastest karistussalga. Võitlus oli rühike. Kohapeal vahistati Sidron ning koos temaga Kont, Langer ja Kübarsepp. Sidron Langer ja Kont lasti vangistamispaigas kohe maha, Kü-

barsepp aga hiljem mõisa köönis. Muudugi tuli sel karistussalgal järgmisel päeval pealetungivate Kiitsi punaväelaste eest taganeda. Aga kuritegu töörahva vastu oli toimunud.

Nõukogude valitsus püstitas 1940. aastal Tamsalusse praeguse Tööstuse ja Lubja tänava nurgale, nimetatud seltsimeeste mahalaskmispaika neile mälestusmonumendi. Selle hävitasid Saksa okupandid Isamaasõja päevil. Kohalikud töötajad mäletavad seda monumenti hästi.

Pidades pühaks ja kalliks tolleaegsete seltsimeeste-revolutsionääride mälestust, tuleb see monument taastada.

A. TOOMISTE,
Tamsalu Alevi TSN
Täitevkomitee esimees